सामाजिक शास्त्रे
+
गणित व विज्ञान

7 पूर्वीच्या प्रश्नपत्रिका
(2013-21)
+
7 सराव प्रश्नपत्रिका
(संभाव्य व महत्त्वाचे)

TET
पेपर दुसरा

14 प्रश्नपत्रिका

उत्तरे आणि निवडक स्पष्टीकरणांसह

विनायक घायाळ
एम्‌एस्‌सी-सेट (केमिस्ट्री)
विद्यापीठात सर्वप्रथम. (गोल्डमेडलिस्ट)

विद्या देशपांडे
एमए (इंग्लिश) बीएड
टीईटी–२०१८ उत्तीर्ण

सुधारित
अभ्यासक्रमानुसार

K'Sagar
PUBLICATIONS

Published By
Sau. Shobhadevi Kshirsagar
K'Sagar Publications
'Suvarna Shilpa', 444/1 Shaniwar Peth,
Adjacent to Rajmachikar Flour Mill,
Near Dakshinabhimukhi Maruti Temple,
Pune - 411 030.
☎ : 24450125, 24455435 : 9823118810

Email : customer@ksagar.com
sales@ksagar.com
website : www.ksagar.com

© K'Sagar Publications, Pune : 2018
Thoroughly Revised Fifth Edition : 2025

The name K'Sagar is registered under the trade marks Act, 1999

Printed at
Jai Ganesh Offset
Somawar Peth, Pune

Typesetting
K'Sagar Publications, Pune

Cover Design
K'Sagar Publications, Pune

Price : ₹ 370/-

K'Sagar Book Centre
Nutan Classic, 639, Narayan Peth, Appa Balwant Chowk, Pune - 411 030. ☎ (020) 24453065 / 9823121395 / 9545567862 / 63

K'Sagar's House of Books
Satya-ganesh Sankul, (Saraswati Nivas) 122, Budhwar Peth, Jogeshwari Mandir Lane, Pune - 411 002. ☎ (020) 24465650, 9923810566

K'Sagar's House of Books
39/1, Durga Chambers, Jogeshwari Mandir Lane, Pune - 411 002 ☎ (020) 24483166
9923906500 / 8087722277

Due care has been taken to ensure that the information provided in this book is correct. However, the authors and the publishers bear no responsibility for any damage resulting from any inadvertent omission or inaccuracy in the book.

K सागरीय....

महाराष्ट्र राज्य शिक्षक भरती परीक्षा अर्थात टीईटी (TET) म्हणून सर्वपरिचित असणाऱ्या या परीक्षेची जाहीरात आली आहे. तेव्हा जाहीरात आल्यानंतर सर्वप्रथम परीक्षेचा अर्ज काळजीपूर्वक आणि बिनचूक भरून आपण सर्व जोमाने परीक्षेच्या तयारीला लागू या !

या परीक्षेचा अभ्यास करताना, आपल्या अभ्यासाला योग्य दिशा मिळावी आणि सोबत महत्त्वाच्या प्रश्नांची तयारीही व्हावी, या उद्देशाने विनायक घायाळ व विद्या देशपांडे लिखित **'TET पेपर दुसरा १४ प्रश्नपत्रिका'** या पुस्तकाची पाचवी आवृत्ती आपल्या हाती सोपवित आहे. या पुस्तकातील विज्ञान व गणित या भागांचे लेखन विनायक घायाळ यांनी तर उर्वरित भागांचे लेखन विद्या देशपांडे यांनी केले आहे. या लेखकद्वयींच्या अनुभवी लेखणीतून आकारास आलेल्या या संदर्भाच्या उपयुक्ततेविषयी वेगळे काही सांगावयाची आवश्यकता वाटत नाही.

मागील वर्षींच्या प्रश्नपत्रिकांचा अभ्यास केल्यास आपल्या लक्षात येईल की, सामाजिक शास्त्रांतील विविध घटकांच्या/विषयांच्या तयारी-साठी **'स्मॉलेस्ट जनरल नॉलेज'** हे पुस्तक खूपच फायदेशीर आहे. मागील प्रश्नपत्रिकांमधील अनेक प्रश्न या पुस्तकातून आलेले आपल्याला दिसतील. तसेच गतवर्षी प्रकाशित झालेले **सामान्य विज्ञान हँडबुक १२५०(+) वस्तुनिष्ठ प्रश्न** हे विनायक घायाळ यांच्या लेखणीतून साकारलेले पुस्तक पेपर-२ मधील विज्ञानाच्या तयारीसाठी अतिशय उपयोगी आहे. कारण हे पुस्तक संपूर्णतया ६ वी ते १२ वी च्या पाठ्यक्रमावर आधारलेले आहे. त्याचबरोबर विद्या देशपांडे लिखित **'TCS-IBPS मराठी व्याकरण'** हे पुस्तकही मराठी विषयाच्या कमीत कमी वेळात अधिक तयारीसाठी फायदेशीर आहे. विविध के' सागरीय संदर्भांचा अधिकाधिक अभ्यास करून आपणास या परीक्षेत उज्ज्वल यश मिळावे, यासाठी मन:पूर्वक शुभेच्छा!

आपलाच,
व्ही. एस. क्षीरसागर

अनुक्रमणिका

विभाग पहिला
पूर्वीच्या प्रश्नपत्रिका

१. TET पेपर दुसरा २०२१ ५

२. TET पेपर दुसरा २०१९ २५

३. TET पेपर दुसरा २०१८ ४७

४. TET पेपर दुसरा २०१७ ६१

५. TET पेपर दुसरा २०१५ ८१

६. TET पेपर दुसरा २०१४ १०१

७. TET पेपर दुसरा २०१३ १२०

विभाग दुसरा
सराव प्रश्नपत्रिका

१. TET पेपर दुसरा सराव प्रश्नपत्रिका पहिली १३५

२. TET पेपर दुसरा सराव प्रश्नपत्रिका दुसरी १५०

३. TET पेपर दुसरा सराव प्रश्नपत्रिका तिसरी १६५

४. TET पेपर दुसरा सराव प्रश्नपत्रिका चौथी १८२

५. TET पेपर दुसरा सराव प्रश्नपत्रिका पाचवी १९८

६. TET पेपर दुसरा सराव प्रश्नपत्रिका सहावी २१३

७. TET पेपर दुसरा सराव प्रश्नपत्रिका सातवी २२९

मराठी वर्णमाला

शासन व्यवहारात देवनागरी लिपी व वर्णमालेनुसार मराठी हस्तलेखन, टंकलेखन, मुद्रण, संगणक इत्यादींसाठी स्वीकारलेली देवनागरी लिपी व वर्णमाला अद्ययावत करण्या–संबंधीच्या महाराष्ट्र शासनाच्या सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय, क्रमांक–कपासू–2020/प्र. क्र. 56/भाषा–2 दिनांक 10 नोव्हेंबर, 2022 सोबतच्या सहपत्रास अनुसरून,

(1) अद्ययावत मराठी वर्णमालेत एकूण 52 वर्ण आहेत.

(2) एकूण 52 वर्णांपैकी 14 स्वर, 2 स्वरादी, 34 व्यंजने आणि 2 विशेष संयुक्त व्यंजने आहेत.

अद्ययावत मराठी वर्णमाला पुढीलप्रमाणे आहे–

मराठी वर्णमाला

स्वर (एकूण 14)

अ	आ	इ	ई	उ
ऊ	ऋ	ऌ	ए	अॅ
ऐ	ओ	ऑ	औ	

स्वरादी (एकूण 2)

ं (अनुस्वार)	: विसर्ग

व्यंजने (एकूण 34)

क्	ख्	ग्	घ्	ङ्
च्	छ्	ज्	झ्	ञ्
ट्	ठ्	ड्	ढ्	ण्
त्	थ्	द्	ध्	न्
प्	फ्	ब्	भ्	म्
य्	र्	ल्	व्	
श्	ष्	स्		
ह्	ळ्			

विशेष संयुक्त व्यंजने

क्ष्	ज्ञ्

अधिक अभ्यासासाठी

Symbols of Punctuation

Some of the commonly used punctuation marks are :

(1) Full Stop (.) – Usually used at the end of a sentence.

(2) Question Mark (?) – Usually used at the end of an interrogative sentence to form a question.

(3) Comma (,) – Usually used to denote a pause in a sentence.

(4) Exclamation Mark (!) – Used to denote shock, surprise, anger or a raised voice.

(5) Colon (:) – Used to indicate what is to follow next.

(6) Semi Colon (;) – Used to link two independent clauses not joined by a conjunction or used to separate two independent clauses in place of comma.

(7) Apostrophe (') – Used to show possession or for contraction of word.

(8) Hyphen (-) – Used to glue words together.

(9) Slash (/) – Used to separate letters, numbers or words.

(10) Ellipsis Mark (…) – Used to separate items in a series.

(11) Round Brackets () – Used to add extra information in a sentence.

(12) Quotation Mark (" ") – Used to show that someone else has said it.

अद्ययावत माहिती

(1) औरंगाबादचे छत्रपती संभाजीनगर, उस्मानाबादचे धाराशिव, याप्रमाणे नामांतर केले गेले आहे. विद्यार्थिमित्रांनी कृपया वरील बदलांची नोंद घ्यावी. या पुस्तकात जेथे जुन्या नावांचा उल्लेख असेल तेथे कृपया योग्य ते बदल करून घेऊन सहकार्य करावे, ही विनंती.

(2) अहमदनगर शहराचे तसेच जिल्ह्याचे नामकरण 'अहिल्यानगर' असे करण्यास 13 मार्च, 2024 रोजी झालेल्या मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत मान्यता देण्यात आली. केंद्र शासनाची मान्यता प्रतीक्षाधीन आहे. या अनुषंगाने पुढील घडामोडींकडे लक्ष असू द्यावे.

हे लक्षात ठेवा!

(1) राज्यातील मनपाची संख्या 29 (2024) इतकी आहे.

(2) सर्वांत शेवटी स्थापन झालेली मनपा जालना (7 ऑगस्ट, 2023)

(3) जि. प. अध्यक्षांना पूर्वी उपमंत्र्यांचा दर्जा होता; 1995 मध्ये त्यांना राज्यमंत्र्यांचा दर्जा दिला गेला.

(4) सन 2024 मधील माहितीनुसार शनी या ग्रहास सर्वाधिक म्हणजे 146 उपग्रह असून गुरूला 95 उपग्रह आहेत.

(5) राज्यात सध्या एकूण 78 विद्यापीठे असून त्यामध्ये 29 राज्य विद्यापीठे, 27 खाजगी विद्यापीठे व 21 अभिमत विद्यापीठे व 1 केंद्रीय विद्यापीठ आहे.

(6) लोकसंख्येच्या बाबतीत आता भारताचा जगात पहिला क्रमांक लागतो.

(7) सरंगा (पापलेट) हा महाराष्ट्राचा राज्यमासा होय.

(8) सी. व्ही. रामन यांनी रामन इफेक्टस्‌चा शोध लावला. त्या दिवशी म्हणजे 28 फेब्रुवारी रोजी भारतात विज्ञान दिन साजरा केला जातो.

(9) भारतात सन 2024 च्या सुरुवातीला अभयारण्यांची संख्या 573 इतकी होती व त्यांनी 1,23,762.56 चौ. कि. मी. इतका भूभाग व्यापला होता.

(10) भारतात सन 2024 च्या सुरुवातीला राष्ट्रीय उद्यानांची संख्या 106 इतकी होती. त्यांनी 44,402.95 चौ. कि. मी. इतका भूभाग व्यापला होता.

(11) सरपंच आणि नगराध्यक्ष यांची निवड अनुक्रमे गावातील/ नगरातील नागरीकांकडून प्रत्यक्ष प्रौढ मतदान पद्धतीने केली जाते.

(12) ऑगस्ट, 2024 मध्ये पार पडलेल्या राज्य मंत्रि-मंडळाच्या बैठकीत राज्यातील नगरपालिका व नगर पंचायतींमधील नगराध्यक्षांचा कालावधी आता अडीच वर्षांऐवजी 5 वर्षे करण्याचा निर्णय घेण्यात आला.

अधिक अभ्यासासाठी join करा....

Vinayak Ghayal Study

यु-ट्युब चॅनेल